

Nr 488.

Av herr **Sandström m. fl.**, *angående utredning om betydelsen ur arbetslöshetssynpunkt av olika former av dubbeltjänster m. m.*

Frågan om gift kvinnas innehav av stats- eller över huvud allmän tjänst har vid olika tillfällen under de senare åren varit föremål för riksdagens prövning. Olika förslag, alla dock syftande till inskränkning i den gifta kvinnans förvärvsarbete av här ifrågavarande slag, ha framkommit, utan att riksdagen emellertid funnit sig böra vidtaga eller föreslå några åtgärder i avsedd riktning.

Rådande stora arbetslöshet såväl i allmänhet som särskilt bland de unga gör emellertid, att det alltjämt finns en utbredd mening, att det ur samhällets synpunkt är angeläget att begränsa den gifta kvinnans förvärvsarbete.

Å andra sidan måste erkännas, att de skäl, som vid frågans tidigare behandling anförts mot ett ingripande från statsmakternas sida på här omhandlade område, icke kunna utan vidare avfärdas. Vi erinra här endast om, att det bland annat *dels* ganska bestämt hävdats, att ifrågasatt begränsning av de gifta kvinnornas statstjänst icke skulle kunna få nämnvärd inverkan på arbetslöshetens omfattning, *dels* framhållits, att frånträdandet av tjänsten innebure ett orättvist frånhändande av inbetalta pensionsavgifter.

Meningarna på detta område ha således varit och torde alltjämt vara synnerligen delade. Mot en bestämd uppfattning, att det för arbetslöshetens nerbringande är av synnerlig vikt att få en begränsning till stånd, står en lika bestämd, helt motsatt mening. På grund av de motsättningar i uppfattning, som sålunda här göra sig gällande i en aktuell och synnerligen omdiskuterad fråga, synes det inför den alltjämt omfattande arbetslösheten ur olika synpunkter vara värdefullt att genom en förutsättningslös utredning söka få klarlagt, huruvida ur arbetslöshetssynpunkt det verkliga är av större betydelse, om de nuvarande bestämmelserna på här ifrågavarande område ändrades i den riktning och i det syfte, som vid tidigare tillfällen ifrågasatts. Det skulle efter en sådan utredning bli betydligt lättare att avgöra, huruvida de skäl, som anförts för den ifrågasatta begränsningen av de gifta kvinnornas förvärvsarbete, äro av den tyngd, att det ur samhällets egen synpunkt kan anses motiverat och ändamålsenligt att från statsmakternas sida, genom ändrade pensionsbestämmelser eller på annat sätt, inskrida i syfte att begränsa antalet gifta kvinnor i det allmänna tjänst.

Därest en sådan utredning, som här ovan ifrågasatts, komme till stånd, synes det lämpligt att i det sammanhanget ägna uppmärksamhet även åt vissa andra närbesläktade spörsmål.

Känt är, att statens befattningshavare inom såväl högre som lägre grader ofta inneha s. k. bisysslor. I fråga om dessa ligger det för visso så till, att de i allmänhet och till övervägande grad äro av den art och omfattning, att de åtminstone ur den synpunkt, det här gäller, sakna större betydelse och därför ej böra ge anledning till något inskridande från statsmaktens sida. Genom de undersökningar, som nu senast verkställt av riksdagens revisorer, har det emellertid framgått, att fall även förekomma, då dylik »bisyssla» är av den omfattningen, att den i och för sig skulle kunna räcka till att bereda full existensmöjlighet åt annan. Vad här sagts, gäller även — och kanske i än högre grad — de i kommunernas tjänst anställda. Även om beträffande dessa senare något direkt statsingripande icke skulle kunna ske, torde det dock kunna räknas med att, därest och i de fall en utredning visar, att verkliga missförhållanden råda, den allmänna opinionen skulle medverka till att en ändring åstadkommes även inom kommunerna.

Även ett annat verksamhetsområde synes böra i detta sammanhang uppmärksammas. Synnerligen vanligt förekommande är ju, att den ordinarie lärarpersonalen vid folkskolan vid sidan av sin egentliga tjänst handhar även slöjdundervisning, för vilken som bekant extra ersättning utgår. I flertalet skoldistrikt torde barnantalet vara så litet, att det icke gärna låter sig göra att för denna undervisning anställa särskilda slöjdlärare, respektive -lärarinnor. Det är emellertid ej sällsynt, att den förstnämnda ordningen bibehålles även då hinder icke möter för slöjdundervisningens mera rationella ordnande med anlitande av särskilda för denna viktiga undervisningsgren direkt utbildade lärarkrafter.

Att pensionärer i stor utsträckning upptaga platser även inom statliga eller halvstatliga institutioner och särskilt inom vissa monopolföretag torde vara allmänt känt. I stort sett måste under nuvarande förhållanden på arbetsmarknaden samma principiella betänkligheter hysas häremot som mot den gifta kvinnans statstjänst.

Vad här ovan framhållits torde vara tillräckligt för att motivera en utredning i här berörda avseende och för att belysa, huru en sådan enligt vårt förmenande bör läggas för att få klarlagt, vilken inverkan på arbetslösheten olika former av »dubbeltjänster» ha.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en förutsättningslös utredning om betydelsen ur arbetslöshetssynpunkt av olika former av dubbel-tjänster m. m.

Stockholm den 23 januari 1934.

Nils V. Sandström.

R. Lundqvist.

Karl Magnusson
i Skövde.

Eric Hansson.

David Larsson.

E. Thorell.

Frans Hansson.

Erik Hagberg.

N. E. Nilsson.